

Inleiding

Het Curatorium WNM heeft vanaf 2010 speciaal nagedacht over de toekomst van de Week Nederlandse Missionaris (WNM). Daartoe werden o.a. gesprekken gevoerd met delegaties van de besturen van KNR en Mensen met een Missie, met Mgr. Punt als bisschop-referent voor Missie & Ontwikkeling en met leden van de BCMO. Dat gebeurde in een open dialoog met respect voor elkaars visie en beleidskeuzes.

Het resultaat van de diverse gesprekken over de toekomst van de WNM is de voorliggende nota, waarin het beleid van het Curatorium met betrekking tot de WNM voor de komende jaren is weergegeven. Het beleid is gebaseerd op de visie van het Curatorium op de inhoud van het missionaire werk en de betekenis van de persoonlijke inzet van missionarissen en missionaire werkers voor de Nederlandse kerkprovincie.

Het missionaire werk

De statutaire opdracht van de WNM is het ondersteunen van de Nederlandse missionarissen, zowel in financieel en materieel opzicht als met het oog op hun welzijn. Een dergelijke brede doelstelling impliceert dat daarmee het gedachtegoed, dat ten grondslag ligt aan de uitzending van missionarissen, wordt ondersteund. Het impliceert een betrokkenheid bij het streven naar een betere wereld met een menswaardig bestaan voor ieder mens. Dit gebeurt vanuit een gelovig visioen dat een betere wereld voor ieder mens is weggelegd, zoals dat naar voren komt in Lucas 4:

'De Geest van de Heer rust op mij, want hij heeft mij gezalfd. Om aan armen het goede nieuws te brengen heeft hij mij gezonden, om aan gevangenen hun vrijlating bekend te maken en aan blinden het herstel van hun zicht, om onderdrukten hun vrijheid te geven, om een genadejaar van de Heer uit te roepen.'
(Lc. 4, 18, 19)

In deze bijbeltekst wordt duidelijk, dat missionair werk Gods opdracht is, Gods zegen nodig heeft en dat de missionaire voorkeur naar de armen uitgaat. Het evangelie is voor de armen en wordt gekoppeld aan concrete bevrijdende daden. Missie is een opdracht, een getuigenis in woorden én in daden.

Op het snijvlak van kerk en samenleving

Verandering begint bij mensen. Verandering komt tot stand, omdat mensen vanuit hun geloof de kracht vinden zich in te zetten voor een menswaardig bestaan voor henzelf en hun gemeenschap. Steun van missionarissen en/of missionaire werkers daarbij is uiterst waardevol. De steun wordt direct aan de basis, in de eerste lijn, geleverd. Op dit snijvlak van kerk en maatschappij ontwikkelen zich op die manier initiatieven die verbetering in het leven van mensen teweegbrengen. In deze manier van werken, in het nabij zijn bij de ander en in haar standvastigheid, ligt de grote waarde van het missionaire werk.

De oorsprong van de WNM

Sinds 1937 staat op de missionaire agenda van de Nederlandse bisdommen een *Pinksteractie* als aanvulling op Missiezondag op de voorlaatste zondag van oktober. De Pinksteractie was gericht op het werk van 'onze eigen missionarissen in Nederlands-Indië' en werd uitgevoerd door het Centraal Katholiek Koloniaal Bureau dat in 1931 was opgericht door de Indische Missie Vereniging.

Nadat in de vijftiger en zestiger jaren verschillende acties waren ontstaan, werd in 1967 een stappenplan opgezet om weer te komen tot een vernieuwde, gezamenlijke Pinksteractie. In 1968 verzorgde een werkgroep van CMC met Pinksteren voor het eerst een

'week voor de Nederlandse missionaris' met als doel fondsen te werven voor het welzijn van alle Nederlandse missionarissen en missionaire werkers.

De reorganisatie werd in 1970 afgerond met de invoering van de nieuwe naam 'Week Nederlandse Missionaris' en een nieuw bestuur (Curatorium) onder leiding van Mgr. J. Bluysen. Het Curatorium kiest er nadrukkelijk voor leken te betrekken bij de missionaire opdracht.

Teneinde de WNM een juridische status te geven heeft de Bisschoppenconferentie in februari 1986 de statuten van de WNM als een kerkelijke instelling vastgesteld. Vervolgens is de relatie met het toenmalige CMC contractueel vastgelegd.

In het begin van de jaren zeventig heeft de WNM een grote groei gekend. Vanaf de jaren negentig is er sprake van stabilisatie en een geleidelijke daling van de inkomsten.

In deze korte schets komt naar voren dat de WNM inhoudelijk en organisatorisch sterk verweven is met zowel de religieuze instituten als met Mensen met een Missie.

De rol van missionaire werkers

Sinds Vaticanum II ('Ad Gentes') hebben leken een belangrijker plaats toebedeeld gekregen in de kerk en het missionaire werk. Missionaire organisaties in Nederland, religieuze congregaties en het Curatorium hebben aan deze oproep gehoor gegeven. Vanuit de WNM is sinds die tijd ondersteuning gegeven aan de uitzending van (leken-) missionair werkers.

Omdat het Curatorium zelf geen uitvoerend apparaat heeft, is bij de oprichting van de WNM statutair vastgelegd dat het toenmalige CMC het uitvoerend secretariaat zou gaan vervullen. In het verlengde hiervan is ook de uitzending van missionaire werkers toevertrouwd aan CMC. Voor de uitzendingen wordt gebruik gemaakt van het bestaande netwerk van religieuze instituten, missionarissen en gelovig geïnspireerde organisaties in lokale gemeenschappen in Afrika, Azië en Latijns-Amerika. De missionaire werkers treden daarmee in het voetspoor van de Nederlandse missionarissen.

Bescheidenheid past

Het aantal missionarissen en missionaire werkers daalt gestaag. De spirit en aanhoudende betrokkenheid bij mensen en gemeenschappen in Afrika, Azië en Latijns-Amerika blijven een voorbeeld voor velen. Tegelijkertijd moet worden geconstateerd dat de krachten minder worden o.a. vanwege het ouder worden van de groep. Het Curatorium kijkt daarom met realisme naar de ontwikkeling van de dienstverlening voor de ondersteuning van de missionarissen. Leidend daarbij is het uitgangspunt dat veel procuratoren van ordes en congregaties hebben: ondersteuning blijft nodig tot de laatste Nederlandse missionaris is teruggekeerd naar Nederland (of overleden is in het missieland).

Sterkere profilering

Vanuit de waarde van het missionaire werk voor mensen en gemeenschappen in het Zuiden én in Nederland, en gegeven de financiële situatie van de WNM alsmede het diocesane proces van herstructurering van Missie en Ontwikkeling, is het Curatorium van mening dat de doelstelling van de WNM naar de toekomst het beste is gediend met een in financieel opzicht afgeslankte voortzetting van een meer geprofileerde WNM. Daarbij past een jaarlijkse Pinksteractie en een sterke sturing door het Curatorium vanuit een positie dichterbij de uitvoering. De WNM zal geen subsidies meer verlenen aan andere organisaties. De uitvoering komt te liggen bij commissies die rechtstreeks onder de verantwoordelijkheid van het Curatorium vallen. Mensen met een Missie zal een belangrijke rol (blijven) vervullen ten aanzien van de uitvoering.

Prioritering

De doelstelling van de WNM wordt gerealiseerd door activiteiten op drie terreinen:

- het leveren van een aanvullende bijdrage aan het persoonlijke welzijn van missionarissen;
- het leveren van een aanvullende bijdrage aan de uitzending van missionaire werkers;
- het leveren van een bijdrage aan de voorlichting over het werk van Nederlandse missionarissen en missionaire werkers.

De activiteiten op deze drie terreinen zijn complementair ten opzichte van elkaar, versterken elkaar en geven samen een brede en betekenisvolle invulling aan de WNM. Het Curatorium wil deze brede positionering handhaven. Dat betekent dat integraal is gekeken naar de invulling van de uitzendingen (inclusief de werkwijze van het Curatorium), de speerpunten met het oog op de educatie en de fondsenwerving in het kader van de Pinksteractie (inclusief het collecterooster) en de prioriteiten ten aanzien van de ondersteuning van het persoonlijk welzijn van missionarissen en missionaire werkers.

Prioriteiten in de ondersteuning van het persoonlijk welzijn

De afgelopen jaren is op dit onderdeel bespaard door de aanvullende vergoeding voor de hoge lasten van een ziektekostenverzekering te schrappen. De verantwoordelijkheid daarvan is teruggelegd bij de religieuze instituten. Op dit moment ondersteunt de WNM het persoonlijke welzijn van missionarissen en missionaire werkers op twee manieren:

- als zij met verlof in Nederland zijn, wordt een aanvullende toelage verstrekt voor het verblijf hier (extra reis- en verblijfskosten, boeken en studiemateriaal etc.);
- als aanvulling op de kosten van het wonen en werken in het missieland kunnen missionarissen een vergoeding krijgen voor kleine pastorale voorzieningen. Veelal wordt zo een bijdrage geleverd aan de financiering van het project waar zij zich voor inzetten.

Vanuit financieel oogpunt moeten nu verdere prioriteiten worden gesteld. Het Curatorium geeft de voorkeur aan het voortzetten van de aanvullende vergoeding bij verlof. Dit is één van de oudste taken en is direct gericht op het persoonlijk welzijn.

Speerpunten in de voorlichting

De verhalen, de ervaring, de persoonlijke inkleuring en de wijsheid van missionarissen en missionaire werkers hebben nog steeds betekenis voor de Nederlandse kerkprovincie. Hierdoor wordt het gelovige visioen van de inzet van mensen voor een betere wereld concreet zichtbaar. Met het oog op de toekomst legt het Curatorium de prioriteit bij de Inspiratiedag en de parochiebewerking. Daarmee kan een goede mix van persoonlijke en digitale communicatie worden bereikt; de schriftelijke communicatie wordt verminderd.

Nieuw WNM-fonds voor uitzendingen

Voor wat betreft de reguliere uitzendingen heeft het Curatorium besloten de huidige subsidieregeling te stoppen en de uitzendingen te gaan financieren vanuit een WNM-fonds onder de directe verantwoordelijkheid van het Curatorium zelf. Het Curatorium is verantwoordelijk voor de beleidskeuzes en voor de bestedingen vanuit het fonds. De uitvoering wordt door het Curatorium gedelegeerd aan een commissie die op basis van een uitvoeringsreglement zal werken. In het reglement is vastgelegd dat altijd zal worden gewerkt op basis van een vraag of behoefte vanuit een lokale gemeenschap uit het Zuiden.

Wederkerigheid, respect voor de ander en respect voor de lokale context betekenen dat wij bereid moeten zijn nuanceringen in het eigen beleid aan te brengen. In die situaties kunnen bisschoppen, religieuzen, parochies en andere lokale organisaties een belangrijke rol spelen door als ontvangende instantie verantwoordelijkheid te nemen voor een uitzending.

De afgelopen jaren is door het Curatorium bezuinigd op de uitzendingen door het geleidelijk aan terugbrengen van het aantal. Verder zijn besparingen doorgevoerd op de vergoedingen, waardoor kostenstijgingen (met name met het oog op de veiligheid van de werkers) kunnen worden opgevangen.

Financieel beleid

De bestedingen zullen structureel worden verlaagd, waarbij het uitgangspunt is dat de inkomsten in enig jaar het budget voor de uitgaven van het jaar erop bepalen. Om dit te bereiken heeft het Curatorium de volgende maatregelen genomen:

- De vergoedingen voor Kleine Pastorale Voorzieningen zijn per 1 januari 2014 gestopt.
- De lopende uitzendingen worden afgebouwd op basis van de lopende contracten. Een beperkt aantal contracten zal worden verlengd op basis van de financiële mogelijkheden en een toetsing aan de uitvoeringscriteria die door het Curatorium zijn vastgesteld.
- De educatie richt zich op de noodzakelijke PR en voorlichting in het kader van de Pinksteractie. De Inspiratiedag en de website vervullen daarbij een cruciale rol. De parochiebewerking richt zich op de ondersteuning van parochies en groepen die de verantwoordelijkheid willen nemen voor een uitzending.

Het Curatorium hanteert in het kader van haar financieel beleid de volgende algemene uitgangspunten:

- Het vermogen moet voldoende zijn om de uitgaven in één boekjaar te dekken.
- De inkomsten in enig jaar bepalen het budget voor de uitgaven in het daaropvolgende jaar.
- De fondsenwervende inspanningen blijven onveranderd met drie mailings en de Pinksteractie rondom de Pinkstercollecte.

Het feit dat de Pinksteractie van de WNM zijn status op het collecterooster behoudt is niet alleen financieel van belang. Het is het enige moment dat in de Nederlandse kerkprovincie aandacht wordt gevraagd voor de Nederlandse missionarissen en missionaire werkers. Er wordt rekening gehouden met een verdere daling van inkomsten. Het beleid zal indien nodig daarop worden aangepast.